

L'equidistància amoral

L'equidistant amoral hi és sempre per recordar-nos que el punt intermedi entre dos extrems no és el centre, sinó la seva proposta, la qual, lògicament, està per sobre del centre i dels extrems.

La gent ha tornat a omplir el passeig marítim de Cambrils | Jonathan Oca

Profundament impactat pels esdeveniments de la Segona Guerra Mundial i com una mena de Voltaire del segle XX, el filòsof francès, Jean-Paul Sartre, va esmerçar tota la seva vida a cobrir, amb passió, totes les causes que li van semblar justes. Implicat en l'acció i cultivador incessant de la raó, Sartre va estar sempre preocupat per entendre (i evitar) les condicions que havien desencadenat una de les pitjors massacres de la història, essent una de les seves preocupacions principals la d'entendre per què una certa indiferència moral havia permès l'auge del terror arreu d'Europa.

En aquest sentit, va il·lustrar part del dilema imaginant situacions en què calia decidir entre opcions moralment equilibrades. En un famós passatge, per exemple, explica la història d'un jove francès atribolat entre quedar-se a casa ajudant la seva mare malalta o anar a lluitar per França a la guerra. Hauria el jove d'abandonar el deure de defensar el seu país o això representaria anar en contra dels desitjos de la seva mare? Quina opció és moralment més justificable? Sartre ens acaba advertint que, en situacions de moralitat equilibrada, la decisió es podrà criticar, però no en base a la moralitat, atès que el jove és moralment indiferent entre ambdues.

Cal recordar que, en general, la indiferència moral es justifica quan es compleixen un seguit de

condicions. En primer lloc, en un escenari en què les diferents opcions a triar són moralment equivalents, la tria ha de ser plenament arbitrària. Escollir entre beure una orxata o una llet merengada és (per a alguns) moralment equivalent i, per tant, la indiferència moral, i la tria arbitrària que se'n deriva, és plenament justificable. En segon lloc, hi ha certes situacions en què és justificable ser moralment indiferent i, tot i així, es pot seguir efectuant una decisió basada en termes morals. Si ets al mig del desert i et donen de triar entre aigua o suc de taronja, pots ser indiferent a nivell moral entre un o l'altre, però escollir triar una de les opcions segueix sent una opció moral, atès que, si no hi ha tria, el resultat és morir de set. Finalment, ser indiferent en una tria concreta no justifica que, en el mateix escenari, tots els escenaris estiguin moralment justificats. Triar entre un cotxe blanc o vermell és moralment indiferent, però la tria entre el color del cotxe i robar el cotxe no situa les opcions en plans moralment equivalents.

Els equidistants amorals

Aquesta reflexió m'ha vingut al cap arran dels terribles atemptats succeïts a Catalunya dijous passat i, sobretot, arran d'algunes de les reaccions que es van produir. I és que, a Catalunya i a l'estat espanyol, hi ha una espècie de personatges que, de forma constant, actuen i reflexionen com si s'autoproclamesin els campions de l'equidistància moral. Ho fan, lògicament, sense dir-ho ni anunciar-ho, però persisteixen en l'intent. Per sort, són una minoria, però molt activa, ben connectada i influent i sempre disposada a oferir dosis d'equidistància? quan els convé.

Els equidistants amorals són coneguts per les seves accions però, sobretot, per les seves omissions. No volen promoure el peixbollidisme? social, com l'indiferent moral, sinó recordar-nos allò que és i no és important. Són campions en la crítica als partits sobiranistes (i ben fet que fan, si així ho creuen convenient) i extremament el-lusius quan es tracta de criticar les expressions d'intolerància lingüística, cultural o social vers la cultura, la societat o la política catalana.

Els equidistants amorals, a més, ho fan sovint des d'una posició d'esquerres (il·lustrades) i critiquen amb vehemència (i ben fet que fan, si així ho creuen convenient) les polítiques socials, culturals o polítiques, sobretot les conservadores. Són capaços de fer un article, un tuit o un comentari segons després que passin el fets, però callen ràpidament quan les polítiques toquen aquells temes que (d'acord amb el seu criteri) causen polarització. Temes que, curiosament, no són d'altres que aquells relacionats amb el model territorial espanyol, la federalització o el debat independentista.

Apaivagar el conflicte

L'apel·lació a la necessitat d'apaivagar el conflicte és, precisament, una altra de les característiques dels equidistants amorals. Quan hi ha un tema que no volen discutir (el territorial, perquè gairebé sempre és el mateix), apel·len a la necessitat de reduir el conflicte, d'apaivagar la polarització o de buscar el consens. L'equidistant amoral hi és sempre per recordar-nos que el punt intermedi entre dos extrems no és el centre, sinó la seva proposta, la qual, lògicament, està per sobre del centre i dels extrems. A l'equidistant moral li és igual si en un dels extrems hi ha un Estat (en majúscules) i a l'altre un tuitaire o un regidor: en el tema en qüestió (el territorial, esclar), tots són iguals. I ells, evidentment, per sobre.

Aquests dies, arran dels atemptats, han fet un pas més i han estat capaços de posar en un mateix pla moral les mostres de racisme lingüístic o d'onzemaïtzació? dels atacs i les respostes (també existents i igualment condemnable) aprofitades d'alguns actors de la societat catalana. Era difícil posar en un mateix pla, moralment equiparable, els diferents comportaments, però ho han aconseguit. I ho han fet, com és habitual, des de la seva atalaia corcada, omnipresent, però que, com l'ase de (https://en.wikipedia.org/wiki/Buridan%27s_ass) Buridan (https://en.wikipedia.org/wiki/Buridan%27s_ass), es va enfonsant en les profunditats de la baixesa moral.